

Съвет на
Европейския съюз

Брюксел, 16 ноември 2015 г.
(OR. en)

13989/15

COMPET 507
MI 711
IND 183

БЕЛЕЖКА

От:	Генералния секретариат на Съвета
До:	Комитета на постоянните представители/Съвета
Относно:	<i>Подготовка за заседанието на Съвета (Конкурентоспособност) на 30 ноември—1 декември 2015 г.</i> <i>„Проверка“ на конкурентоспособността: икономическо развитие и интегриране на конкурентоспособността във всички области на политиката</i> <i>- Представяне от Комисията</i> <i>- Представяне на доклада на председателството относно интегрирането на конкурентоспособността във всички области на политиката</i> <i>- Обмен на мнения</i>

ВЪВЕДЕНИЕ

На заседанието си от март 2014 г. Европейският съвет заяви, че ЕС се нуждае от силна и конкурентоспособна промишлена база във връзка както с производството, така и с инвестициите, като основен двигател на икономическия растеж и създаването на работни места.

За постигането на тази цел Европейският съвет изтъкна необходимостта проблемите във връзка с конкурентоспособността на промишлеността да бъдат обхващани във всички области на политиките на ЕС или, с други думи, **конкурентоспособността да бъде интегрирана в тези политики.**¹

¹ Док. EUCO 7/1/14, 21 март 2014 г.

Призивът на Европейския съвет бе подет от тройката председателства на Италия, Латвия и Люксембург (от второто полугодие на 2014 г. до края на 2015 г.), които го превърнаха в един от главните приоритети на своята съвместна работна програма.²

Въз основа на извършеното по време на италианското и на латвийското председателство люксембургското председателство използва последните шест месеца да приложи на практика някои нововъведения за по-нататъшно улесняване на практическото интегриране на конкурентоспособността във всички области на политиката в рамките на състава на Съвета, който отговаря за конкурентоспособността (по-нататък Съвета по конкурентоспособност).

Люксембургското председателство насочи вниманието си особено към следните две направления на работа:

- Въвеждането на **нови работни методи**, предназначени да улеснят интегрирането, като същевременно се подобри работата на Съвета по конкурентоспособност, като например извършването на „проверка“ на конкурентоспособността, създаването на „списък на председателството във връзка с интегрирането“, обхващащ повечето значими текущи и бъдещи предложения, които могат да окажат значително въздействие върху конкурентоспособността, както и организирането на съвместни заседания на работни групи в различни области на компетентност за насърчаване на интегриран подход към конкурентоспособността.
- Задълбоченият анализ на редица **съществени въпроси, свързани с конкурентоспособността на ЕС** — като подобряването на инвестиционния климат в ЕС, засилването на конкурентоспособността на енергоемките отрасли, подобряването на функционирането на единния пазар и цялостното качество на регулаторната рамка, както и по-доброто отчитане на нуждите на МСП³ — за да се набележат възможните затруднения и приоритетите за действие.

Председателството възприе такъв подход към работата си, че **да бъде открита европейската добавена стойност**, като насочи вниманието към онези действия на равнище ЕС, които носят видими ползи за гражданите и бизнеса и по-специално за МСП.

² Док. 11258/14.

³ В основната част на доклада е представен подробен преглед на тези въпроси.

Въз основа на извършеното в този контекст целта на приложения доклад е да се отчете постигнатият напредък и да се направи преглед на извършената работа по време на люксембургското председателство.

Представени са и препоръки за това как интегрирането на конкурентоспособността би могло да се подобри занапред, като препоръките могат да бъдат обобщени, както следва:

- Следва да се отдаде висок приоритет на по-нататъшното насърчаване на **интегрирания подход към конкурентоспособността** в рамките на Съвета по конкурентоспособност и между различните състави на Съвета.
- Съветът по конкурентоспособност следва да използва и да доразвие **списъка на председателството във връзка с интегрирането и проверката на конкурентоспособността** като инструменти за наблюдение на интегрирането на конкурентоспособността и за подобряване на работата на Съвета по конкурентоспособност. Тези инструменти следва да помогнат на Съвета да изпълни мандата си и да реагира своевременно на важните въпроси, свързани с реалната икономика.
- **Интегрирането** следва да се **осъществява и на национално равнище** посредством подходящи усилия за координиране. В това отношение списъкът във връзка с интегрирането може да бъде полезен.
- Управлението на големите политически процеси, свързани с конкурентоспособността, като **цифровия единен пазар и стратегията за единния пазар**, следва да бъде засилено и Съветът по конкурентоспособност следва да поеме активно своята роля.
- Комисията следва да предостави по-подробна информация относно **графика и съдържанието на конкретните действия, които планира**, за задълбочаване на интегрирането на конкурентоспособността както по отношение на хоризонталните, така и на специфичните за отделните отрасли мерки.
- **Работната група на високо равнище „Конкурентоспособност и растеж“** следва да участва в подготовката и по-нататъшния анализ на въпросите на интегрирането и следва да продължи да следи за **изпълнението на заключенията на Съвета**.

Люксембургското председателство приканва бъдещите председателства и Комисията да използват заключенията в настоящия доклад и да помислят за предприемането на последващи действия във връзка с тях.

ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ИНТЕГРИРАНЕТО НА КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТТА

АКТУАЛНО СЪСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВИ

ДОКЛАД НА ПРЕДСЕДАТЕЛСТВОТО

I. МАНДАТ НА СЪВЕТА ПО КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ

Систематичното отчитане на въпросите на конкурентоспособността не е нова идея в Съвета. При създаването си през 2002 г. Съветът по конкурентоспособност трябваше да играе ролята на стратегическа обсерватория на конкурентоспособността.⁴

Няколко месеца след създаването си Съветът по конкурентоспособност получи широк мандат от Европейския съвет на заседанието му от март 2003 г., съгласно който с него трябва да се провеждат *„ефективни консултации в рамките на процесите на вземане на решения по предложения, за които се смята, че може да имат значителни последствия за конкурентоспособността, наред с отговорността на всички състави на Съвета за оценяване на въздействието на тяхната сфера на работа“*.⁵

Същевременно Европейският съвет посочи, че Съветът по конкурентоспособност *„трябва да поеме активно хоризонталната си роля за повишаване на конкурентоспособността и растежа (...), като прави редовен преглед както на хоризонталните, така и на секторните въпроси.“*⁶

II. ПОДОБРЯВАНЕ НА РАБОТАТА НА СЪВЕТА ПО КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТ

Съветът по конкурентоспособност неизменно се стреми да изпълнява достойно своята роля и по въпроса за нуждата да се разработят нови работни методи за повишаване на неговата ефективност има единодушие.

⁴ За целта бяха слети бившите състави на Съвета „промишленост“, „вътрешен пазар“ и „научни изследвания“.

⁵ Док. 8410/03

⁶ Пак там.

През септември 2014 г. по време на италианското председателство Съветът по конкурентоспособност реши „да изпълнява по по-структуриран и систематичен начин своя мандат за разглеждане на всички уместни предложения, имащи значително въздействие върху конкурентоспособността“, както и „да провежда редовни разисквания по въпросите на интегрирането на конкурентоспособността на промишлеността [съгласно отправления от Европейския съвет призив на заседанието му от март 2014 г.], ⁷ въз основа на информацията, предоставяна от Комисията “⁸.

След това бяха предприети следните конкретни стъпки за подобряване на работата на Съвета по конкурентоспособност в оперативен план.

i) „Проверка“ на конкурентоспособността

Със силната подкрепа едновременно на държавите членки и на Комисията люксембургското председателство въведе нов работен метод за засилване на стратегическата роля на Съвета по конкурентоспособност — „проверка“ на конкурентоспособността (по-нататък „проверката“).

Целта на проверката е да позволи на министрите да набелязват приоритети и да предприемат действия във връзка със спешни проблеми и новости във всички области от основната компетентност на Съвета по конкурентоспособност, а именно реалната икономика.

Проверката се извършва под формата на открит дебат между министрите и Комисията в началото на всяко заседание на Съвета по конкурентоспособност. По отношение на резултатите и последващите действия, нейното предназначение е да се направи преглед на текущото положение, да се набележат приоритети за бъдещата работа в Съвета и в неговите подготвителни органи, както и да се допринесе за засилване на координацията по важни въпроси на национално равнище.

В допълнение към същинските въпроси проверката представлява също инструмент за подобряване на динамиката на заседанията на Съвета по конкурентоспособност, така че те да станат по-спонтанни и интерактивни.

За пръв път такава проверка бе извършена на заседанието на Съвета по конкурентоспособност от 1 октомври 2015 г. Тя се състоя от два основни елемента:

⁷ Пак там.

⁸ Док. 13338/14.

- а) Представяне от Комисията по основните показатели за конкурентоспособност и интеграция на пазара, като търговската интеграция на стоки и услуги и последните тенденции в преките чуждестранни инвестиции и инвестициите. По време на представянето бе очертана по-специално една област, представляваща интерес — връзката между политиката по околна среда и по-доброто регулиране и в по-общ план необходимостта да се осигури предвидима, ясна и последователна регулаторна рамка.
- б) Списъкът на председателството във връзка с интегрирането: неофициален документ на председателството, който има за цел да предостави примерен и неизчерпателен обзор на текущите и предстоящите инициативи на ЕС, които има вероятност да окажат значително въздействие върху конкурентоспособността, включително инициативите, които попадат в сферата на компетентност на други състави на Съвета. За да се улесни изпълнението на ролята на Съвета по конкурентоспособност, свързана с наблюдението на целостта и доброто функциониране на вътрешния пазар, в списъка ще бъдат конкретно изтъкнати инициативи с правно основание от областта на вътрешния пазар (член 114 от ДФЕС).

Проверката предизвика открит дебат по същината на основните приоритети за интегрирането на конкурентоспособността, набелязани от министрите. По въпроса за регулаторната ефективност тя помогна да се покаже също, че няма непременно пряка връзка между степента на амбициозност на законодателството и свързаната с него регулаторна тежест, т.е. възможно е да бъдат поставени високо амбициозни цели и същевременно регулаторната тежест да остане минимална.

Бяха направени следните предложения за подобрене и съответно бяха взети под внимание с оглед на бъдещи такива проверки:

- По-голямо внимание следва да бъде отдадено на микроикономическия анализ въз основа на последните налични данни, както и на сравнението между конкурентоспособността на ЕС и на трети страни („международното измерение“).
- Следва да се прави по-ясно разграничение между дебата по представянето на проверката от страна на Комисията и списъка на председателството във връзка с интегрирането.
- Списъкът във връзка с интегрирането не следва да се обсъжда в неговата цялост. Вместо това председателството следва да избере по един или два въпроса за подробно разглеждане на всяко заседание на Съвета.

- Списъкът на председателството във връзка с интегрирането може да послужи като полезен инструмент за наблюдение на най-важните досиета, свързани с конкурентоспособността. Държавите членки могат да използват списъка и за целите на вътрешната координация в рамките на техните национални администрации.
- По отношение на въпросите и показателите, които да бъдат разглеждани на отделните заседания на Съвета, следва да се помисли за по-структуриран подход.

ii) **Работна група на високо равнище „Конкурентоспособност и растеж“**

По време на италианското председателство работната група на високо равнище „Конкурентоспособност и растеж“ (по-долу ГВР) бе създадена официално като работна група към Корепер I.⁹

Мандатът на ГВР е да оказва подкрепа на Съвета по конкурентоспособност, в т.ч. по отношение на наблюдението и интегрирането на конкурентоспособността.

За да се насърчава приемствеността на ГВР бе осигурено постоянно ръководство през време на тройката председателства — италианско, латвийско и люксембургско. Трите председателства съвместно определиха латвийския представител за председател на ГВР, а Италия и Люксембург излъчиха по един заместник-председател.¹⁰

По време на тройката председателства ГВР проведе задълбочено обсъждане на важни въпроси, свързани с интегрирането, в т.ч. енергийния съюз, съюза на капиталовите пазари и евентуалното създаване на национални органи по въпросите на конкурентоспособността.¹¹

При латвийското председателство ГВР започна преглед на изпълнението на предишни заключения на Съвета по конкурентоспособност, за да се направи систематична оценка доколко Съветът, Комисията и държавите членки изпълняват своите ангажименти.

⁹ Док. 15006/14

¹⁰ Освен това на италианския заместник-председател бе възложен специалния мандат на тройката председателства „да формулира предложения във връзка със стратегиите, управлението и оперативната дейност с оглед на пълноценното използване на потенциала на ГВР в подкрепа на европейската конкурентоспособност“.

¹¹ Съгласно предложеното в „Доклада на петимата председатели“ относно завършването на изграждането на икономическия и паричен съюз.

По отношение на бъдещите подобрения бе предложено да се засили участието на ГВР в подготовката и последващите действия във връзка с законодателните досиета в програмата на Съвета, в т.ч. по въпросите, набелязани при проверката, и да се гарантира добрата координация между ГВР и работна група „Конкурентоспособност и растеж“.

*iii) **Насърчаване на междудисциплинарни подходи***

За да се стимулира по-интегриран подход към конкурентоспособността, председателството насърчи сътрудничеството между различните работни групи на Съвета, работещи по важни въпроси, свързани с конкурентоспособността, както в рамките на Съвета по конкурентоспособност, така и между различните състави на Съвета.

Бяха организирани няколко съвместни заседания между работните групи по по-добро законотворчество и промишленост.

Също така бяха проведени съвместни заседания на работните групи по вътрешен пазар и телекомуникации (по въпросите на цифровия единен пазар), като съветниците по околна среда бяха поканени да участват в заседание на групата по промишленост за разглеждане на въпросите на конкурентоспособността в енергоемките отрасли.

Като цяло делегациите подкрепиха категорично съвместните заседания и ги оцениха като динамичен и ефективен метод за постигане на общо разбиране между различните области на компетентност.

Изразено беше и широко съгласие, че практиката на съвместните заседания следва да продължи и при бъдещите председателства. По време на обсъжданията някои делегации подкрепиха идеята да се помисли за създаването на *ad hoc* работни групи по големи въпроси от значение за няколко състава на Съвета.

III. ТЕМАТИЧНА РАБОТА ПО ИНТЕГРИРАНЕТО НА КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТТА

Председателството организира редица тематични срещи и обсъждания на важните фактори на конкурентоспособността, за да бъдат набелязани основните предизвикателства. Това бе извършено предимно в присъствието на заинтересованите страни и външни експерти, които бяха поканени, за да допринесат за обсъжданията.

В букви а)–ж) по-долу е представен приблизителен неизчерпателен преглед на тази работа и на главните послания и резултати, набелязани от председателството.

а) Цялостен политически подход към интегрирането на конкурентоспособността

През юни 2015 г. комисар Бенковска изпрати писмо до министрите на конкурентоспособността относно дейността на Комисията за стимулиране на конкурентоспособността на промишлеността и за влючването ѝ във всички политики на ЕС.

Работна група „Промисленост“ разгледа съдържанието на писмото. Държавите членки приветстваха като цяло интегрирания подход, очертан от Комисията, в който се изтъква необходимостта във все по-голяма степен да се отчитат веригите за създаване на стойност и индустриалната политика да се разглежда в по-широк контекст, в т.ч. важни аспекти като услугите, цифровизацията, по-доброто регулиране и вътрешният пазар.

Много делегации изразиха интерес да получат по-подробна информация за графика и съдържанието на конкретните действия, планирани от Комисията. Редица делегации подчертаха също необходимостта от допълнително интегриране на други политики на ЕС от значение за конкурентоспособността, като политиката по околна среда и изменение на климата. Изтъкнато бе също значението на по-нататъшното изпълнение на конкретни политики в някои промишлени сектори и вериги за създаване на стойност в допълнение към хоризонталните мерки. Няколко делегации изтъкнаха необходимостта да се вземат конкретни мерки за повишаване на конкурентоспособността на МСП.

Латвийското председателство беше насочило вниманието към мерките, необходими за цифровото преобразуване на промишлеността в ЕС, и в по-общ план към значението на доброто отчитане на цифровото измерение във всички политики на ЕС, във връзка с което следва да се предприемат последващи действия през 2016 г.¹²

б) Предизвикателства пред конкурентоспособността на енергоемките отрасли

Конкурентоспособността на енергоемките отрасли беше сред главните приоритети на люксембургското председателство. Тя бе разгледана в светлината на важни текущи действия по линия на политиката, по-специално енергийния съюз, предложението за реформа на схемата на ЕС за търговия с емисии (СТЕ на ЕС) и въпроси, свързани с търговската политика. Разгледана беше и подкрепата, предоставяна от Европейския фонд за стратегически инвестиции (ЕФСИ) за проекти в енергоемките отрасли.

¹² Вж. док. 8993/15: „Заклучения на Съвета относно цифровото преобразуване на европейската промишленост“.

Сериозните предизвикателства, пред които е изправена стоманодобивната промишленост в ЕС, бяха обсъдени на извънредно заседание на Съвета по конкурентоспособност от 9 ноември 2015 г. На заседанието бе постигнато споразумение да се предприемат действия за подобряване на цялостната конкурентоспособност на европейския стоманодобивен сектор. Това следва да бъде част от цялостен подход, насочен към създаването на конкурентни рамкови условия за енергоемките отрасли като цяло, в т.ч. посредством предвидима и последователна регулаторна среда, както и мерки за стимулиране на иновациите. Мерките, които трябва да се вземат, включват цялостно и навременно използване на различните инструменти на търговската политика на ЕС за осигуряване на глобални равноправни условия на конкуренция, използване на възможностите на ЕФСИ и на съществуващата рамка на ЕС за държавни помощи, както и гарантиране, че СТЕ на ЕС предотвратява изместването на въглеродни емисии.¹³ Като последващо действие бе решено да се организира специална конференция на високо равнище на заинтересованите страни, в която да участват всички социални партньори, за преглед на текущото състояние и обмисляне на действия на политиката.

Предлаганата реформа на СТЕ на ЕС също бе обсъдена по време на неформалните разговори на министрите в рамките на заседанието на Съвета по конкурентоспособност от 1 октомври 2015 г.

Председателството изготви следните основни послания след тези разисквания:

- Необходимо е да се гарантира тясно сътрудничество по това досие на национално равнище и да се информира редовно Съветът по конкурентоспособност относно текущите преговори.
- Необходимо е да се направи така, че СТЕ на ЕС да предотвратява изместването на въглеродни емисии и да благоприятства дългосрочните инвестиции в ЕС чрез осигуряване на правна сигурност и предвидимост.
- СТЕ на ЕС следва да създава подходящи стимули за насърчаване и възнаграждаване на най-добрите постижения във всички енергоемки отрасли и за стимулиране на инвестициите в най-иновативните и екологосъобразни решения.

Освен това сред основните повдигнати въпроси, които може би заслужават допълнително разглеждане, бяха следните:

¹³ Заключенията на председателството от извънредното заседание на Съвета по конкурентоспособност са поместени на следния адрес:
<http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2015/11/09-compet-presidency-conclusions/>

- Въвеждането на хармонизиран механизъм за компенсиране на непреките разходи, свързани с въглеродните емисии.
- Мерки за гарантиране на по-целенасоченото и ефективно управление на риска от изместване на въглеродните емисии, за да бъдат предоставени до 100 % безплатни квоти за най-ефективните инсталации в секторите, изложени на най-голям риск от загуба на конкурентоспособност в международен план съгласно заключенията на Европейския съвет от октомври 2014 г.
- Набелязването на цели съгласно последните налични данни за производството, като същевременно се отчита административната тежест за дружествата.
- Необходимостта да се окаже подкрепа за нисковъглеродни технологии въз основа на принципа на прозрачност и върхови постижения.

в) Използване на програмата за по-добро законотворчество за засилване на конкурентоспособността на дружествата в ЕС, по-специално на МСП

Целта на това работно направление бе да се проучи, от конкретна, специфична гледна точка, как инструментите и процедурите за по-добро законотворчество могат да допринесат за това да се гарантира, че законовата уредба отговаря на своето предназначение и води до желаните резултати по най-ефективен начин, по-специално за МСП и микропредприятията.

При обсъжданията бе взет под внимание общият контекст на програмата за по-добро регулиране и Програмата за пригодност и резултатност на регулаторната рамка. В тях бяха обхванати както инструментите за предварителна оценка - оценки на въздействието, така и за последваща оценка, по-специално оценки на кумулативните разходи и проверки за пригодност.

Специално внимание бе обърнато на начина, по който се отчитат нуждите на МСП в законодателството на ЕС (принципа „Мисли първо за малките предприятия!“). Във връзка с това бяха разгледани приложимостта и натрупаният до момента опит по отношение на специалните изключения и олекотените режими за МСП и микропредприятията.

Разискванията позволиха да бъдат очертани по-специално следните въпроси:

- Оценката на регулаторното въздействие, както предварителната, така и последващата, е сложна за изпълнение по принцип, като обикновено се налага за всеки отделен случай да бъде разработена и приложена специална методология.
- Въздействието (по отношение на потенциални разходи, ползи и т.н.) не винаги е възможно да се измери количествено по надежден начин. Все пак подобни приблизителни изчисления могат да дадат полезно доказателство, което да бъде отчетено в процеса на вземане на решения заедно с други елементи.

- Въпреки че последващите оценки на законодателството предоставят ценна информация за това как работи регулирането на практика, като цяло те са много сложни за изпълнение и изискват много средства и време. Поради това темите за последваща оценка следва да бъдат избирани внимателно и определяни точно.
- Нужно е действията, които се предприемат във връзка с резултатите от последващите оценки, да са по-систематични, както например тези във връзка с резултатите от оценките на кумулативните разходи за стоманодобива и производството на алуминий. Освен това бе предложено да се проведат допълнителни оценки на кумулативните разходи в други производствени отрасли или в областта на услугите.
- Спомената бе необходимостта да бъде доразвита таблицата с ключови показатели за програма REFIT, като се включат повече количествени оценки за въздействието на програмата.
- Специалните изключения или олекотените режими за МСП или микропредприятията могат да бъдат ефективни в някои области, макар че могат да бъдат и контрапродуктивни, когато МСП търсят търговско финансиране.
- Главната цел следва да продължи да бъде осигуряването на ясно и просто законодателство за всички дружества, както за малките, така и за големите, особено като се има предвид доминиращата позиция на МСП и микропредприятията в икономиката (заедно представляват 98 % от дружествата в ЕС).
- Понякога съществуват значителни различия между отделните видове дружества, определени като МСП, в т.ч. микропредприятията и стартиращите предприятия, които имат много различни нужди и очаквания по отношение на регулаторната рамка в зависимост от случая.
- Освен оценяването на разходите и тежестите изглежда е важно да се взема предвид добавената стойност и ползите, които регулирането на равнище ЕС може да предостави на дружествата, по-специално по отношение на създаването на правна сигурност и намаляването на тежестта, която би съществувала, ако те трябваше да се съобразяват с 28 различни национални законодателства.

з) Задълбочаване на интеграцията на единния пазар

Гладкото функциониране на единния пазар, в т.ч. онлайн, е един от главните фактори за конкурентоспособността на ЕС. То е и един от малкото фактори за конкурентоспособността, които остават главно в ръцете на ЕС (за разлика от други области, които зависят в по-голяма степен от глобалната среда или от националните политики): ЕС има свободата да определя правилата за собствения си единен пазар, както и доколко амбициозни да са те.

Въпреки това единният пазар остава разпокъсан в много области и ЕС все още далеч не е постигнал целта си европейските дружества и потребители да могат да купуват и продават стоки и услуги навсякъде в ЕС със същата лекота, с която го правят на националния си пазар. Твърде често те все още са изправени пред 28 „минипазара“.

Задълбочаването на единния пазар, в т.ч. на цифровия единен пазар, чрез премахване на съществената **„цена на отказа от Европа“**¹⁴, която пораждат оставащите бариери, беше основен приоритет за председателството.

Ползите и нуждата от „добри“ правила на ЕС, които да допринасят за пазарната интеграция чрез премахване на бариерите, бяха изтъкнати на неформалната среща на министрите на конкурентоспособността от 20 юли 2015 г. в Люксембург. Добрите правила на ЕС осигуряват видими ползи както за дружествата, така и за гражданите и потребителите.

Въз основа на обсъжданията на неформалното заседание на Съвета председателството направи заключението, че сред държавите членки и бизнеса има силен интерес законодателството на ЕС да стане по-ефективно и по-целенасочено, както и да бъдат използвани такива регулаторни инструменти, които стимулират интеграцията на пазара и правната сигурност, особено чрез комбиниране на целенасочена хармонизация с взаимно признаване в законодателството на ЕС.

Председателството се занимава и с двете главни инициативи, предложени от Комисията за задълбочаване на единния пазар — стратегиите за цифровия единен пазар и за единния пазар.

По отношение на цифровия единен пазар по време на латвийското председателство бе извършена значителна дейност по набелязването на основните приоритети. При липсата на законодателни предложения, които се очаква да бъдат направени в края на 2015 г. и през 2016 г., люксембургското председателство се насочи към наблюдение на текущата работа в Комисията и задълбочен анализ на някои важни въпроси относно бъдещия регулаторен подход на Комисията, по-специално по отношение на онлайн платформите и икономиката на споделянето. За тази цел работните групи по вътрешен пазар и телекомуникации проведоха съвместни заседания.

¹⁴ Вж доклада:
[http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2014/563350/IPOL-EAVA_ET\(2014\)563350_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2014/563350/IPOL-EAVA_ET(2014)563350_EN.pdf)

Освен това председателството започна работа по стратегията за единния пазар, като разгледа основните политически приоритети, предложени от Комисията. Докладът относно интеграцията на единния пазар и конкурентоспособността, в който са очертани икономическите доказателства в подкрепа на стратегията, бе разгледан на съвместно заседание на работните групи по вътрешен пазар и промишленост.

Бяха набелязани по-специално следните въпроси:

- Има широка подкрепа за стратегията за единния пазар и нейните цели.
- За да бъдат постигнати видими резултати по отношение на растежа и създаването на работни места, следва да се осигури подходяща координация между тази стратегия и стратегията за цифровия единен пазар.
- Конкретните инициативи, които следва да бъдат изпълнени в резултат на стратегията за единния пазар и на стратегията за цифровия единен пазар, следва да допринасят ефективно за по-доброто функциониране на единния пазар, като премахват бариерите и създават правна сигурност за операторите и потребителите.
- За да се осигури последователност и допълване на резултатите, е важно да се следи напредъкът по изпълнението на двете стратегии и обсъждането на конкретните инициативи на политическо равнище в Съвета.
- Сливането в един общ документ на предишните ежегодни доклади относно конкурентоспособността на ЕС и интеграцията на единния пазар бе силно приветствано от делегациите.
- Като цяло интегрираният доклад предоставя добра доказателствена основа за извършването на оценка на функционирането на единния пазар и набелязването на нуждите на политиката.
- С оглед на следващите издания на доклада трябва да се положат допълнителни усилия за представянето на по-последователна аналитична рамка чрез по-добра интеграция/връзка между различните компоненти на доклада и чрез включването на глави за резултатите на отделните държави членки.
- Налице е също силен интерес за допълване на съществуващата рамка чрез добавяне на качествени и количествени показатели, които да отразяват конкурентоспособността и интеграцията на единния пазар от гледна точка на бизнеса, по-специално от гледна точка на МСП.
- За да се постигне добра политическа видимост за степента на интеграция на единния пазар, би могла да се проучи допълнително идеята за въвеждане на един водещ показател или на ограничен брой водещи показатели.

д) Улесняване на достъпа на МСП до финансиране и насърчаване на инвестициите

Европейските МСП постоянно изпитват затруднения с растежа и разгръщането на дейностите си в целия единен пазар и на международно равнище. Освен регулаторните бариери като създаващото тежести законодателство, процедурите на национално равнище и бариерите пред трансграничните дейности,¹⁵ достъпът до финансиране редовно фигурира сред основните проблеми пред предприятията. Поради това той редовно присъства сред главните приоритети на политиката на равнище ЕС.

Въпреки голямото внимание, което се обръща на този проблем, МСП продължават да изпитват затруднения и съответно някои от тях, особено бързо разрастващите се, чиито потребности от финансиране са най-критични, решават да изместят дейността си другаде по света (особено в САЩ), за да се разраснат.

Целта на председателството беше да се събере информация за положението на пазара, за да се направи оценка какво може да направи ЕС, за да се подобри достъпът до финансиране.

Това включваше проучване на редица инструменти на ЕС за финансиране, свързани с конкурентоспособността, в т.ч. „Хоризонт 2020“, COSME,¹⁶ европейските структурни и инвестиционни фондове, както и предоставяното по линия на ЕФСИ финансиране.¹⁷

Поставен бе силен акцент също и върху необходимостта от по-добър достъп до алтернативни източници на финансиране, в т.ч. от капиталовите пазари, рисков капитал и колективно финансиране, които се използват по-широко в други части на света и следва да играят по-голяма роля в осигуряването на финансиране за предприятията, които имат затруднения с намирането на такова, особено МСП и стартиращите предприятия. Съществуващите инструменти на ЕС за финансиране, като ЕФСИ, следва да играят роля в това отношение.

¹⁵ Разгледани в буква в) по-горе.

¹⁶ Програмата за конкурентоспособност на предприятията и малките и средните предприятия (COSME) (2014—2020 г.)

¹⁷ Разгледани бяха и основните резултати от програмите през предишния финансов период (2007—2013 г.).

Бяха набелязани по-специално следните въпроси:

- Финансовите инструменти на ЕС предлагат широки възможности за финансиране и като цяло дават добри резултати. Би било полезно обаче да се извърши допълнителен анализ относно използването им от МСП и въздействието им върху тези предприятия.
- Често дружествата не са запознати със съществуващите възможности, а националните администрации и агенциите за популяризиране често имат затруднения да разпространяват съответната информация сред целевите групи. Разпространението на информация сред МСП е от определящо значение.
- Финансовите познания и осведомеността по финансовите въпроси следва да бъдат подобрени посредством обучение и укрепено взаимодействие между МСП, финансовите посредници и съществуващите специалисти.
- Осведомеността за централния портал на ЕС по въпросите на финансирането¹⁸ и неговата достъпност за ползвателите биха могли да бъдат допълнително усъвършенствани чрез по-доброто му популяризиране, чрез мобилизиране на посреднически организации на МСП и т.н.
- Налице е силна подкрепа за изпълнението на амбициозни действия в контекста на съюза на капиталовите пазари за стимулиране на алтернативните източници на финансиране.
- Подобряването на достъпа до традиционни източници на финансиране, по-специално до банкови заеми, остава от голямо значение като част от финансовата екосистема, в т.ч. за традиционните, не толкова иновативни МСП, за които алтернативните източници на финансиране като цяло са по-малко приложими.
- Необходимо е да се гарантира добрата координация между мерките на равнище ЕС и съществуващите схеми и пазарни условия в държавите членки.

е) Отчитане на веригите за създаване на стойност в изработването на политиките

Международното производство, търговия и инвестиции са все по-организираны в глобални вериги за създаване на стойност, в които различните етапи на производствените процеси се осъществяват в различни държави и в много случаи на различни континенти.

ЕС е по-напреднал от други региони по отношение на регионалната търговска интеграция. Единният пазар улеснява европейските фирми да се възползват от икономии от мащаба и също така намалява разходите за трансакции. На свой ред това осигурява солидна основа за фирмите от ЕС да се преориентират към по-висококвалифицирани дейности с по-голяма добавена стойност. Това означава, че фирмите от ЕС вече имат добри позиции за участие в глобалните вериги за създаване на стойност и черпят полза от разрастването на тези вериги.

¹⁸ www.access2finance.eu

Целта на председателството бе да се постигне по-добро разбиране за това как работят веригите за създаване на стойност и какво означават те за дружествата и лицата, които определят политиките — в т.ч. в светлината на писмото относно интегрирането на конкурентоспособността, изпратено от комисар Бенковска до министрите на конкурентоспособността (вж. по-горе), в което се говори за мерки, насочени към подпомагане на интегрирането на фирмите от ЕС в европейските и глобалните вериги за създаване на стойност.

Бяха набелязани по-специално следните въпроси:

- Тясната интеграция на европейските и международните вериги за създаване на стойност поставя сложни въпроси, на които следва да бъде направена внимателна оценка при изработването на политиките на равнище ЕС и национално равнище.
- Като цяло МСП могат да извлекат големи ползи от пряко или косвено участие в глобалните вериги за създаване на стойност.
- Налице е силен консенсус относно необходимостта да се отчитат по-добре тези вериги при разработването на политиките на ЕС. Следва да бъдат положени допълнителни усилия за по-добро разбиране на глобалните вериги за създаване на стойност и на тяхното значение за лицата, определящи политиките на ЕС, в т.ч. разбиране за въздействието на възможните варианти по цялото продължение на веригите за създаване на стойност.
- Високата степен на интеграция на пазара е жизнено важна за насърчаване на развитието на веригите за създаване на стойност на регионално равнище. По-нататъшното задълбочаване на вътрешния пазар е мощно средство за увеличаване на привлекателността на ЕС и на неговия дял в глобалните вериги за създаване на стойност.
- Няма еднотипни политически решения за насърчаване на отделните направления на дейност. Въпросите, свързани с веригите за създаване на стойност, и въпросите на политиката трябва да бъдат оценявани за всеки отделен случай.
- Съществуват възможности за иновации по целите вериги за създаване на стойност по начини, които далеч надхвърлят научноизследователската и развойната дейност, и включват области като процеси, логистика и предоставяне на услуги.
- ЕС може да помогне да бъдат събрани участници от различни области, които да набележат полезни взаимодействия между сектори, технологии и процеси, което на свой ред би могло да създаде значителен икономически потенциал.
- За да илюстрира функционирането на глобалните вериги за създаване на стойност, председателството проучи примера с аерокосмическата индустрия. Следващите председателства биха могли да проучат допълнително други сектори.

ж) Приносът на клъстерите и на стратегиите за интелигентна специализация

В писмото си до министрите на конкурентоспособността от юни 2015 г. (вж. горе) комисар Бенковска посочи клъстерите и стратегиите за интелигентна специализация като основни инструменти за насърчаване на конкурентоспособността на промишлеността, за трансгранично стратегическо сътрудничество и за развитие на европейки вериги за създаване на стойност.

Политиките по отношение на клъстерите се използват в много региони на Европа като лост за иновации и модернизиране на промишлеността. Те могат да бъдат ключови двигатели за стратегии за интелигентна специализация в регионалните и местните екосистеми чрез стимулиране на иновациите, усвояване на нови технологии и предаване на знания. Те могат да бъдат и важен лост за интегрирането на МСП в иновативни процеси и във вериги за създаване на стойност, които надхвърлят регионалните и националните граници.

Целта на председателството бе да се направи преглед на съществуващите политики на ЕС в тази област и да се проучат пътищата за бъдещата дейност. При разискванията бяха повдигнати по-специално следните въпроси:

- Въведените от Комисията инструменти за улесняване на сътрудничеството между клъстери се посрещат положително от държавите членки.
- Важно е да се извличат в максимална степен полезните взаимодействия между различните съществуващи инструменти и политики.
- Поради голямото разнообразие на съществуващи мерки би било полезно да се направи последователен преглед на съществуващите политики на ЕС, както и на тяхната ефективност (постигнати до момента резултати, съществуващи пропуски и т.н.)
- Стратегиите за работа в клъстери могат да дадат конкретни резултати чрез стимулиране на връзки между промишлеността и услугите, чрез подпомагане на иновациите и предприемачеството и чрез включване на МСП във веригите за създаване на стойност отвъд националните граници.

- Те могат да стимулират и участието на МСП в програмите на ЕС, като например „Хоризонт 2020“.
- Стратегиите за работа в клъстери могат да играят важна роля за мобилизирането на частни инвестиции за новаторски проекти, модернизация на промишлеността и т.н.
- Участието на ЕС може да осигури значителна допълнителна стойност за насърчаване на развитието и на участието в междурегионални общоевропейски клъстерни проекти и стратегии за интелигентна специализация.
- Следва допълнително да се проучи потенциалът за обвързване на европейските региони със значителни различия в нивото на развитие.

IV. ЗАКЛЮЧЕНИЕ И ПРЕПОРЪКИ

Интегрирането на конкурентоспособността означава да се направи така, че въпросите на конкурентоспособността да бъдат отчетени във всички области на политиката на ЕС и при координирането на политиките на национално равнище в съответствие с мандата, даден от Съвета по конкурентоспособност. То следва да бъде разглеждано като динамичен и постоянен процес.

Усилията за интегриране на конкурентоспособността нямат за цел да повтарят или да се припокриват с работата в други състави на Съвета. Интегрирането не е предназначено и да поставя под въпрос изпълнението на важните и легитимни цели от обществен интерес.

Напротив, добавената стойност на Съвета по конкурентоспособност следва да е в проучването на най-малко обременяващите, най-ефективните и най-икономичните начини за постигане на целите от Договора посредством всички политики, които имат потенциално значително въздействие върху конкурентоспособността — както в областите на компетентност на Съвета по конкурентоспособност, така и извън тях — и в повишаване на последователността на политиките, които оказват въздействие върху конкурентоспособността. Ролята на Съвета по конкурентоспособност следва също да бъде да информира за проблеми с конкурентоспособността, свързани с конкретни политики или с развитието на реалната икономика.

При това следва да се обръща специално внимание на гарантирането на целостта на единния пазар и на активното подпомагане на неговото завършване. Във всеки случай всички предложения, чието правно основание е свързано с единния пазар (член 114 от ДФЕС), следва да допринасят ефективно за по-доброто функциониране на единния пазар.

Със силната подкрепа на държавите членки и на Комисията тройката председателства на Италия, Латвия и Люксембург предприе широка гама от действия за подобряване на методите на работа на Съвета по конкурентоспособност и за допринасяне за интегрирането на конкурентоспособността във всички области на политиката.

За да се променят методите на работа е нужно време. Ясно е, че те трябва да бъдат изпитани и да бъдат усъвършенствани постепенно, за да се получат трайно по-добри и конкретни резултати. В средносрочен и дългосрочен план една по-добра структура на управление, основана на работните методи, очертани в настоящия доклад, следва да допринесе за засилване на влиянието на Съвета по конкурентоспособност чрез даването на по-съществен принос по въпросите, свързани с конкурентоспособността на ЕС.

Въз основа на опита и на основните резултати от описаната по-горе работа, люксембургското председателство би искало да направи следните препоръки.

Препоръки на председателството относно интегрирането на конкурентоспособността

- **Списъкът на председателството във връзка с интегрирането** може да се превърне в „инструмент за наблюдение“ на най-важните досиета, свързани с конкурентоспособността. Той следва да се актуализира редовно и да служи като документ за информация в политическия процес, в т.ч. в усилията за координиране на национално равнище. В бъдеще в списъка би могла да се включи по-подробна информация, така че той да стане по-оперативен, като например информация за актуалното състояние на различни досиета и инициативи, посочени в него, дали и как са извършени оценки на въздействието (по-специално по отношение на конкурентоспособността) и т.н.
- **Проверката на конкурентоспособността** показва своя потенциал като инструмент за наблюдение на интегрирането на конкурентоспособността и за подобряване на работата на Съвета по конкурентоспособност. Тя следва да бъде запазена като първа точка от дневния ред на всяко заседание на Съвета по конкурентоспособност. Постепенно тази проверка следва да бъде усъвършенствана въз основа на опита, в т.ч. като всяко обсъждане стане по-тясно насочено и се осигурят систематични последващи действия. По отношение на нейното съдържание проверката следва всеки път да бъде тясно обвързана с въпросите в дневния ред на съответното заседание на Съвета по конкурентоспособност.
- **Работната група на високо равнище „Конкурентоспособност и растеж“** може да играе важна роля за интегрирането на конкурентоспособността. Следващите председателства биха могли да обмислят извършването на допълнителен задълбочен анализ на въпросите на интегрирането в ГВР, който след това да бъде използван при обсъжданията в Съвета, подготвени от Корепер. ГВР би могла също да участва в последващите действия във връзка с проверката.
- В по-общ план е от решаващо значение да продължи насърчаването на **интегрирания подход към конкурентоспособността** в рамките на Съвета по конкурентоспособност и между различните състави на Съвета. Практиката да бъдат обединявани различните гледни точки по основните теми чрез организиране на съвместни заседания на различните работни групи може да бъде ефективен метод за постигане на общо разбирателство между различните области на компетентност.
- Необходимо е също да се засили управлението на големите политически процеси, свързани с конкурентоспособността, като **цифровия единен пазар и стратегията за единния пазар**. Съветът по конкурентоспособност следва да поеме активно своята роля и редовно да извършва преглед на постигнатия напредък по тези направления.
- Има силно очакване за предоставянето на по-подробна информация относно **графика и съдържанието на конкретните действия, които Комисията планира** за задълбочаване на интегрирането на конкурентоспособността, в т.ч. по отношение на **цифровизацията на промишлеността в ЕС**.
- Комисията следва да помисли за продължаване или, при нужда, за разработване на **конкретни политики и планове за действие** в някои сектори и вериги за създаване на стойност в допълнение към хоризонталните мерки.
- Съветът следва също да продължи да следи редовно за **изпълнението на заключенията на Съвета**. В рамките на латвийското председателство бе направен мащабен преглед на извършеното, който би могъл да бъде повторен през 2016 г.

Люксембургското председателство приканва бъдещите председателства и Комисията да използват заключенията в настоящия доклад и обмислят предприемането на последващи действия във връзка с тях.